

Stockholm
2017-03-24

Regeringskansliet
att: Alice Brokelind
alice.brokelind@regeringskansliet.se

Lika Unikas inspel till Europa 2020-strategin och det svenska reformprogrammet för 2017

Lika Unika (webb: www.likaunika.org) är en svensk federation som vill öka respekten för mänskliga rättigheter i svensk politik. Alla ska få delta och bidra i samhället. Lika Unika verkar för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vi bildades i december 2009 och har nu sex medlemsförbund: Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), Hörselskadades Riksförbund (HRF), Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Neuroförbundet, Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Synskadades Riksförbund (SRF).

Vår utgångspunkt är FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som Sverige ratificerade år 2008 och som också EU har ställt sig bakom. Det är den första FN-konventionen där EU blev part när det gäller konventioner om mänskliga rättigheter. Konventionens syfte är att *"främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning."*

Lika Unika utgår samtidigt från FN:s mål i Agenda 2030 som syftar till att skapa samhällen som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbara. För oss är det självklart att det svenska reformprogrammet för Europa 2020, såväl som hela EUs arbete med programmet, måste hänga ihop.

Precis som vi framhåller i den svenska politiken generellt så kan inte målen i Agenda 2030 nås utan ett tydligt funktionshinderperspektiv. Det innebär att man har förståelse för att människor är olika, har varierande funktionsförmåga och att en del av oss har funktionsnedsättningar, samt att funktionshinder uppstår i mötet mellan individ och omgivning. Beslutsfattare har ett ansvar för att garantera mänskliga rättigheter och lika villkor samt att bidra till ett hållbart samhälle genom att aktivt ta hänsyn till att människor är olika. Tillsammans med ett barn- och jämställdhetsperspektiv ska ett funktionshinderperspektiv alltid finnas med i planering, budgetering, beslut och genomförande.

Europa 2020-strategin berör områden som arbetsmarknad, skola och ett jämlikt samhälle. Strategins mål kan aldrig betecknas som uppnådda utan att alla inkluderas, också personer med funktionsnedsättning. För Lika Unika är det inte enbart en fråga om att förstärka viktiga politikområden. För oss handlar det också om att driva på för att ett verkligt paradigmskifte ska ske i samhället, ett perspektivskifte från nuvarande patient- och medicinperspektiv till ett medborgar- och rättighetsperspektiv i synen på personer med funktionsnedsättningar.

Europa 2020-strategin och Agenda 2030

Av de fem angivna målen för Europa 2020-strategin och dess genomförande i Sverige vill Lika Unika här kommentera tre: *Sysselsättning, utbildning och social delaktighet*. Vi gör det med utgångspunkt från FNs Agenda 2030 som för den globala funktionshinderrörelsen blev en framgång. Till skillnad från de tidigare Millenniemålen har Agenda 2030 tydliga skrivningar utifrån ett funktionshinderperspektiv, exempelvis när det gäller rätten till utbildning och arbete.

Agenda 2030, mål 4: Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Det krävs förstärkta insatser om målet om en inkluderande och likvärdig utbildning ska kunna nås. Det handlar inte minst om att förbättra förutsättningarna för elever med funktionsnedsättning att få sin utbildningsgrund inför det fortsatta livet. Idag visar uppföljningar att närmare 17 % av personer med funktionsnedsättning har högst en grundskoleutbildning. I övriga befolkningen är det 10 %. 32 % har en eftergymnasial utbildning i gruppen personer med funktionsnedsättning medan 44 % av övriga befolkningen har det.

Trots utbildningsklyftorna upplever många elever att det brister i stöd och att tillgängligheten fortfarande behöver förbättras. Idag inskränks rätten för många elever med funktionsnedsättning att välja skola, exempelvis genom att inte bevilja skolskjuts till annan skola än den kommunen är beredd att acceptera.

Lika Unika arbetar tillsammans med våra medlemsförbund utifrån en nyligen fastställd skolplattform för att elever med funktionsnedsättning ska få jämlika förutsättningar som andra i skolan. *Full tillgänglighet och delaktighet, God och lärande skolmiljö och Elevfokus-Alla barn* är olika är tre angelägna rubriker i skolplattformen, liksom rätten för en elev att välja en utbildning i en särskilt anpassad skola för att kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Agenda 2030, mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Det ambitiösa delmålet är att senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.

Målet ska ses mot bakgrund av ett läge på arbetsmarknaden idag som ger anledning till förstärkta insatser: I den samlade uppföljningen av funktionshinderpolitiken åren 2011–2016 som Myndigheten för delaktighet (MFD) presenterade 2016 framgår att arbetslösheten är högre bland personer med funktionsnedsättning. I grupper med så kallad "nedsatt arbetsförmåga" var den 12,8%, medan andelen utan "nedsatt arbetsförmåga" var 7,3 % och övriga 5,1%. MFD anger att det finns en tendens till ökning av arbetslösheten hos den som har en "nedsatt arbetsförmåga", ett begrepp som vi inte vill acceptera då det snarare skapar fördomar, men som trots det belyser en verklighet för många av våra medlemsgrupper med syn-, hörsel- och rörelsenedsättningar.

En annan jämförelse kan göras när det handlar om heltidsarbete som idag är mindre vanligt för den som har en funktionsnedsättning. 66 % heltid om man har en funktionsnedsättning (57% med "nedsatt arbetsförmåga") jämfört med 77% för

andra.

Lika Unika försöker driva på för ett verkligt perspektivskifte i synen på personer med funktionsnedsättning som måste ses som resurser med värdefull kompetens som behövs i Sverige. Med rapporten *Se förmågan*, författad av tidigare TCO-ekonomen Jan-Erik Nyberg och publicerad 2016 tillsammans med Arena Idé, vill Lika Unika få en dialog med arbetsmarknadsparterna om villkoren för personer med funktionsnedsättning på den svenska arbetsmarknaden, om matchning, bättre förutsättningar för anställning, offentliga arbetsgivare som föredömen och mycket annat.

Ett startskott för denna dialog var ett seminarium i Almedalen 2016 om villkoren på arbetsmarknaden och former för fördjupad dialog mellan arbetsmarknadens parter och organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning.

Agenda 2030, mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Delmålet i agendan handlar om att till 2030 möjliggöra och verka för att alla människors, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Lika Unikas arbete för rätten till arbete och försörjning för alla hänger ihop med målet om ökad social delaktighet. Men även frågor som handlar om folkhälsa är mycket betydelsefulla. Som på andra områden visar uppföljningar att hälsoläget hos personer med funktionsnedsättning är sämre än genomsnittligt i befolkningen. Lika Unika ser dessa kunskaper och perspektiv som mycket angelägna i exempelvis det arbete som görs inom regeringens Kommission för jämlik hälsa.

Vi har haft tillfälle att under kommissionens arbete medverka i en workshop för att ge inspel utifrån de villkor som gäller våra medlemsgrupper och där vår övertygelse är densamma som gäller övriga samhällsområden: Ambitiösa politiska mål, oavsett de finns i Agenda 2030 eller i EU-strategin Europa 2020, kommer inte att nås om inte alla räknas med. Därför är ett uttalat funktionshinder- och rättviseperspektiv i det praktiska arbetet så angeläget.

Mer information.

- Lika Unikas temasidor om Agenda 2030: <http://likaunika.org/FNs-Agenda2030.html>
- Lika Unikas skolplattform: <http://www.likaunika.org/Lika-Unikas-skolplattform.html>
- Lika Unikas rapport *Se förmågan* om arbetsmarknadsfrågor <http://likaunika.org/Se-formagan-jobbrapporten-Rekommendationer-Arenarapportenmanskligartigheter-.html>
- Myndigheten för delaktighets uppföljning av funktionshinderpolitiken 2011-2016 <http://www.mfd.se/uppfoljning/samordnad-uppfoljning-av-funktionshinderspoltiken-hur-ar-laget/>

Maria Johansson
Ordförande

Lika Unika-

Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Medlemsorganisationer:

- Förbundet Sveriges Dövblinda
- Hörselskadades Riksförbund
- Neuroförbundet
- Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- Synskadades Riksförbund
- Sveriges Dövas Riksförbund

Kontaktuppgifter Lika Unika:

Handläggare: Peter Andersson Lika Unika

Telefon: 070-768 27 86, e-post: peter.andersson@likaunika.org

E-post: info@likaunika.org

Ordförande: Maria Johansson